

Maak je gemeente TTIP-vrij

Geert Ritsema, Milieudefensie

‘TTIP in het algemeen en de ISDS clausule in het bijzonder kunnen een bedreiging vormen voor de lokale democratie in Amsterdam en schadelijk zijn voor lokale regels omtrent sociale normen, milieu, economie, gezondheid, landbouw, intellectueel eigendom en cultuur.’ Met deze motivering sprak een meerderheid van de Amsterdamse gemeenteraad - bestaande uit de fracties van GroenLinks, PvdA, Partij voor de Dieren, SP en de Partij voor de Ouderen – zich op 2 juli jongstleden uit tegen het TTIP verdrag.

Amsterdam was hiermee een van de eerste gemeenten van Nederland die zichzelf heeft uitgeroepen tot TTIP-vrije zone. Bij het ter perse gaan van deze krant hadden inmiddels drie Nederlandse gemeenten (Arnhem, Tiel, Tilburg) de stap van Amsterdam gevolgd. Bij een aantal andere gemeenten liggen anti-TTIP moties op de plank of zijn ze voorlopig aangehouden. De Provinciale Staten van Friesland namen eerder al een anti-TTIP motie aan.

Ook in andere Europese landen komt de beweging voor TTIP-vrije gemeenten van de grond. In België, Engeland, Frankrijk, Duitsland en Oostenrijk hebben zich al honderden gemeenten uitgesproken tegen TTIP, waaronder grote steden als Brussel, Düsseldorf en Keulen.

Geen partij

Gemeenten en andere decentrale overheden (zoals provincies en regio's) hebben geen enkele stem in het onderhandelingsproces over TTIP. De onderhandelingen worden exclusief gevoerd door de Europese Commissie, die hierover hooguit contact onderhoudt met nationale overheden. Maar de gevolgen van TTIP voor

decentrale overheden kunnen groot zijn. Zo kan TTIP invloed hebben op de vraag welke diensten (zoals bijvoorbeeld de watervoorziening) in de toekomst nog door gemeenten en provincies zelfstandig verricht kunnen worden. Ook kan TTIP in de toekomst bepalend zijn voor de vraag welke openbare diensten aanbesteed moeten worden in een competitief proces, en onder welke voorwaarden.

De Investor-to-State Dispute Settlement (ISDS) clausule, de bepaling in verdragen als TTIP waarmee bedrijven nationale overheden kunnen aanklagen bij een arbitrage-tribunaal, zal ook de keuzevrijheid van gemeenten en provincies beperken, al is het maar vanwege de angst om met schadeclaims geconfronteerd te worden. Er gaat dus een ‘preventieve’ werking van uit – al zijn decentrale overheden zelf geen partij in zaken die bij arbitrage-tribunalen gevoerd worden.

Een bedrijf als Monsanto zou ISDS bijvoorbeeld kunnen gebruiken om Amsterdam aan te klagen vanwege het feit dat de stad het bestrijdingsmiddel Roundup van Monsanto in de ban heeft gedaan. Het bedrijf zou zo het democratisch tot stand gekomen besluit om Roundup vanwege gezondheids- en milieुरisico's te verbieden kunnen ondermijnen.

Eenzijdige arbitrage

Een voorbeeld van een gemeente waar al eerder een dergelijke procedure werd aangespannen is Hamburg. Daar startte het Zweedse Vattenfall (in Nederland beter bekend onder de naam NUON) in 2009 een arbitragezaak tegen het milieubeleid van de stad. Vattenfall wilde een kolencentrale aan de oevers van de rivier de Elbe bouwen. Hamburg stelde aan die

Foto: Karina Brys | karinabrys.wordpress.com

centrale onder meer eisen op het gebied van waterkwaliteit om zo te kunnen voldoen aan de EU Kaderrichtlijn Water. Vattenfall vond dat ‘onpraktisch’ en ‘niet-economisch’ en diende bij het arbitrage-tribunaal ICSID een schadeclaim van 1,4 miljard euro in tegen de Duitse nationale overheid. Dat gebeurde op basis van het ook door Duitsland ondertekende Energy Charter Treaty, een verdrag dat net als TTIP uitvoerige bescherming voor investeerders belooft. Als gevolg van de druk die Vattenfall met deze schadeclaim uitoefende ging de stad

Hamburg uiteindelijk overstag en stemde zij in met de bouw van een vervuilende kolencentrale aan de oevers van de Elbe.

Vanwege het gevaar van TTIP voor onder meer het gemeentelijke en provinciale milieubeleid is Milieudefensie een campagne gestart waarin alle gemeente- en provinciebesturen van Nederland worden opgeroepen om zich TTIP-vrij te verklaren. (Meer informatie op milieudefensie.nl/ttip)

Belgische Campagne tegen TTIP

In België is een brede coalitie gevormd om zich te verzetten tegen de TTIP-onderhandelingen, en andere dreigende vrijhandelsakkoorden.

In mei 2015 liet de coalitie van zich horen in een gezamenlijke verklaring tegen TTIP. De coalitie eist direct opschorting van de onderhandelingen. Zoals een bericht van Bond Beter Leefmilieu, een koepelorganisatie van 150 milieu- en natuurverenigingen in Vlaanderen, het beschrijft:

“Vakbonden, mutualiteiten (ziekenfondsen, red.), consumentenorganisaties, en milieu- en ontwikkelingsorganisaties uit beide landsdelen spreken zich vandaag eensgezind uit: de trans-Atlantische akkoorden houden teveel risico in voor de arbeidsrechten, de gezondheidszorg, de consumentenbescherming, het milieu en de democratische besluitvorming. TTIP heeft ook een negatieve impact op de handel vanuit de ontwikkelingslanden. De aangekondigde economische voordelen zijn verre van zeker. Gedegen studies verwachten zelfs eerder jobverlies.”

Ook de ontwikkelingsorganisatie II.II.II is lid van de coalitie en onderschrijft de verklaring tegen TTIP: “Gezien de vele schaduwzijden vraagt het middenveld de opschorting van de

TTIP-onderhandelingen op basis van het huidige mandaat. De onderhandelingen mogen maar hervat worden binnen duidelijke krijtlijnen zoals de uitsluiting van de investeerderstaat geschillenregeling (ISDS).”

De organisatie voegt toe dat ook CETA, het verdrag met Canada, verworpen moet worden: “Het Belgische middenveld wil ook een eerste duidelijk politiek signaal: de verwerping van CETA (Comprehensive Trade and Economic Agreement). De organisaties vragen de Belgische politieke besluitvormers om de ondertekening en de ratificatie van dit handels- en investeringsakkoord met Canada te weigeren. Dit akkoord kan al voor het einde van het jaar worden voorgelegd aan de regeringen en parlementen.”

De volgende organisaties maken deel uit van de coalitie:

ABVV, ACV, ACLVB, Christelijk Mutualiteiten, Liberale Mutualiteiten, Neutrale Mutualiteiten, Socialistische Mutualiteiten, Onafhankelijke Ziekenfondsen, Solidaris, CNCD-II.II.II, II.II.II, Greenpeace, Bond Beter Leefmilieu, Inter-Environnement Wallonie, Test-Aankoop, Test-Achats.